



rijksuniversiteit
groningen

Lectoraat Meertaligheid
en Geletterdheid

NHL
STENDEN

hogeschool

Meer talen = meer kansen?

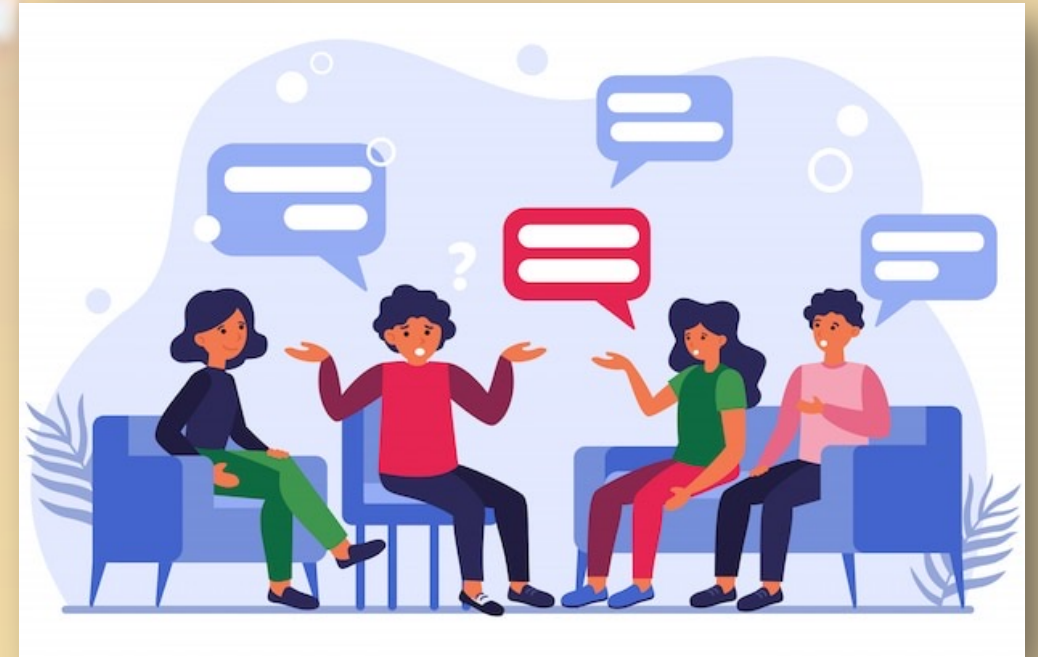
Misconcepties over meertaligheid: wat klopt? Wat is onzin?

Joana Duarte



Onderwerpen

1. Kansengelijkheid in het onderwijs
2. Factsheet meertaligheid
3. Meertaligheid in het onderwijs
4. De 'kansenkloof' – misconcepties over meertaligheid en ideologieën die daarbij horen
5. Misconcepties bestrijden? Meertalig onderwijs
6. Samenvatting



Onze meertaligheid

- a) Met hoeveel thuistalen ben je opgegroeid?
- b) Hoeveel talen heb je op school of voor werk/als hobby geleerd?
- c) Hoeveel talen gebruik je elke dag/week?
- 1 taal
 - 2 talen
 - 3 talen
 - 4 of meer talen?



I. Kansenongelijkheid in het onderwijs



Heeft te maken met hoe er met verschillen wordt omgaan:



Meertaligheid *verminderen* → assimilatie



Meertaligheid *negeren* → kleurenblindheid



Meertaligheid *omarmen* → intercultureel & meertalig onderwijs

2. Factsheet meertaligheid

- Tussen 60 % en 80 % van de wereldbevolking gebruikt twee of meer talen in de dagelijkse communicatie.
- Europa heeft 65 officiële minderheidstalen (waaronder Fries, Catalaans en Welsh) en 10% van de Europeanen spreekt een minderheidstaal.
- In Europa komen 28.3 miljoen mensen (5.3%) van buiten de EU; in Nederland heeft 27% van de bevolking een migratieachtergrond, en in de grote steden meer dan 50% (Leeuwarden 18%).
- Meertalig opgroeien heeft veel voordelen: voor het leren van nieuwe talen, voor interpersoonlijke relaties (empathie), maar ook op de werkvloer is meertaligheid een voordeel.

(Piller, 2021; Duarte, 2020, Bialystok, 2011)



3. Meertaligheid in het onderwijs

- 49% van de kinderen in het basisonderwijs
- 42% van de leerlingen in het voortgezet onderwijs
- Meertaligheid is geen uitzondering:

Het is een *realiteit* in en een *doelstelling* van het onderwijs



Meertaligheid op jullie scholen

- a) Hoe meertalig zijn de leerlingen op jullie scholen?
- b) In hoeverre weet de school of de kinderen ook kunnen lezen en schrijven in hun thuistalen?

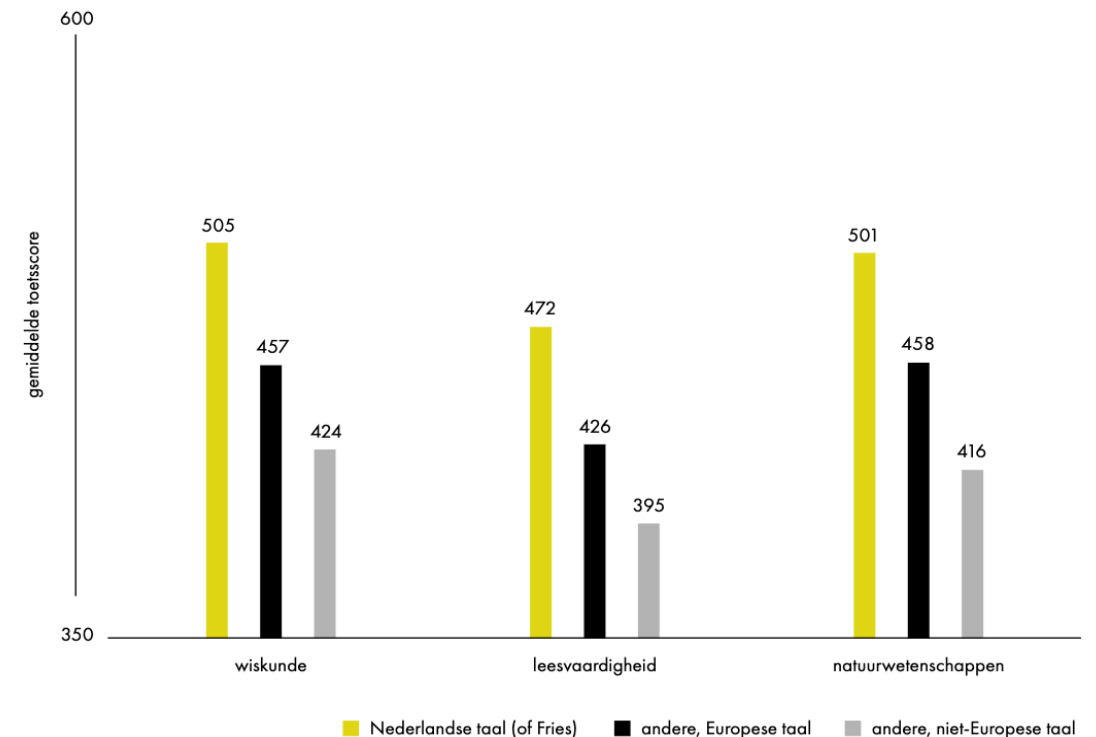


Als meertaligheid in feite de normale situatie is en er zo veel voordelen gepaard gaan met meertaligheid...

Toetsscores PISA-studie naar thuistaal
Meelissen et al., 2023, p. 84)

Prestatiekloof of
'kansenkloof'?

Gemiddelde toetsscores PISA-2022, naar thuistaal (Nederland)



Verklaringen voor de prestatiekloof



Deficit-verklaringen

Biologisch-genetisch

Cultureel (b.v. taal, opleidingsniveau, etc.)

Systemische verklaringen

Organisatie van het onderwijssysteem (b.v. vroege selectie)

Professionalisering van leerkrachten en teams (houdingen, kennis en vaardigheden)

Misconcepties over meertaligheid

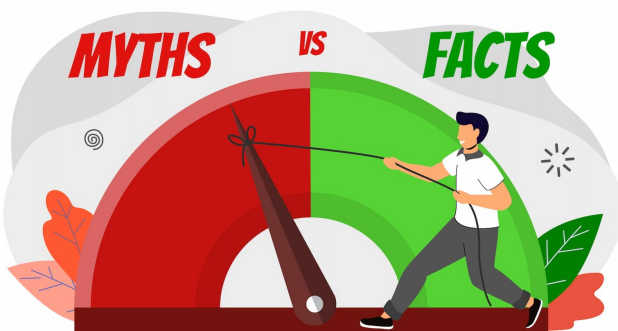
4. 'Kansenkloof' - misconcepties over meertaligheid en de ideologieën die daarbij horen

Meertaligheid veroorzaakt een 'cognitive overload' en is een obstakel voor het leren (negatieve attitudes).



Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA). © ID/ Sebastiaan Franco

Weyts wil alleen nog Nederlands op school horen: "Verbod op andere talen in schoolreglement"

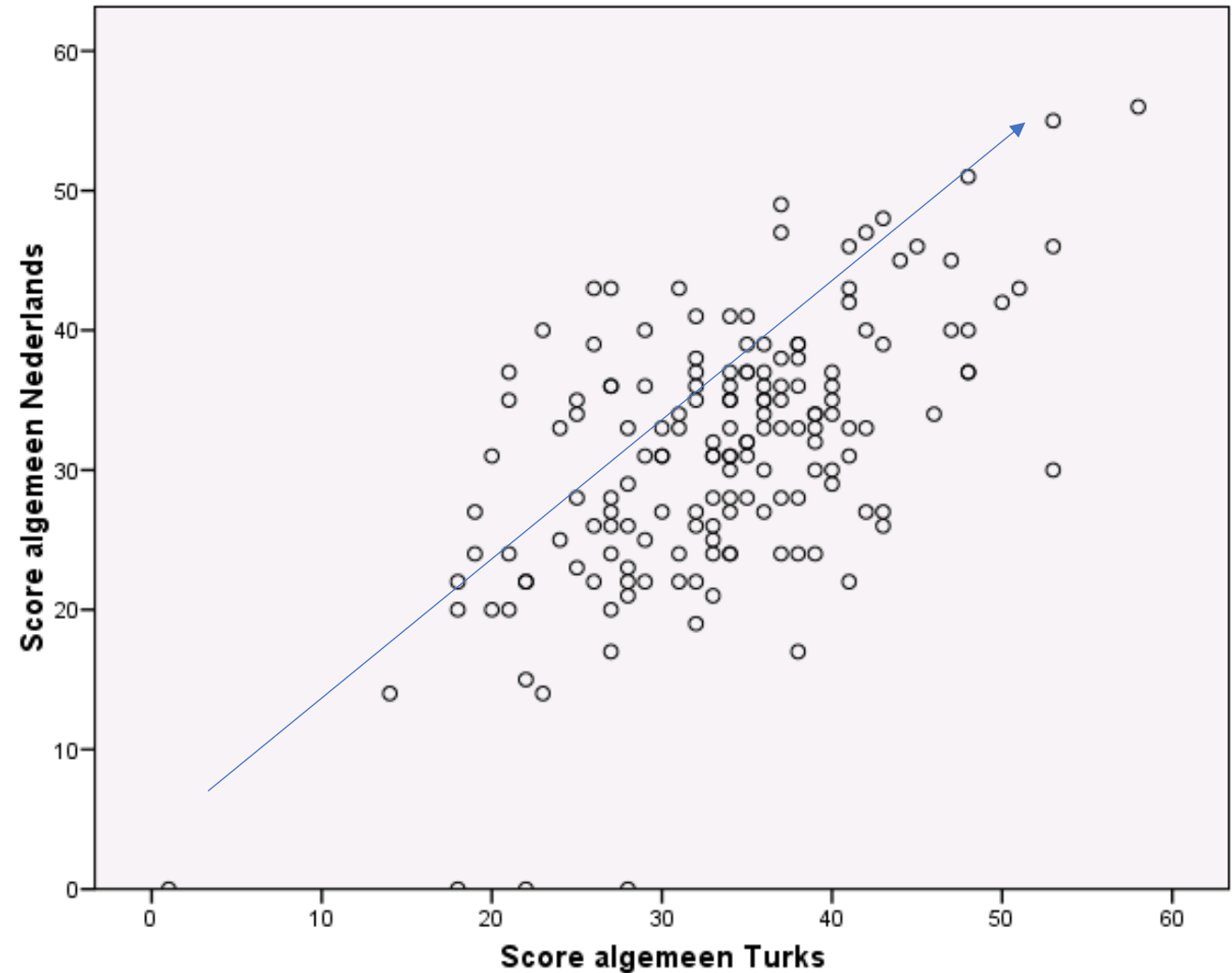
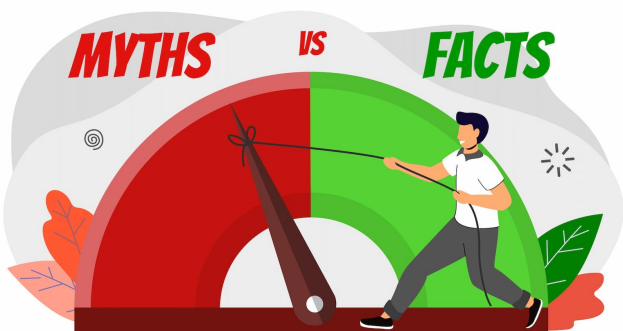


Van een verbod op alle andere talen op school, behalve het Nederlands, gaat de boodschap uit: 'jij, jouw taal en jouw cultuur hebben geen waarde op school en in de maatschappij'

4. 'Kansenkloof' - mythes over meertaligheid en de ideologieën die daarbij horen

Prestatie in het Nederlands hangt samen met prestatie in de thuistaal (Turks)

Meertaligheid veroorzaakt een 'cognitive overload' en is een obstakel voor het leren (negatieve attitudes).

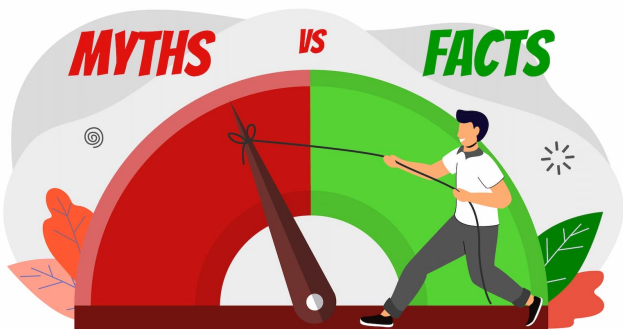


(Agirdag et al, 2014)

4. 'Kansenkloof' - mythes over meertaligheid en de ideologieën die daarbij horen

Hoe leren meertalige kinderen talen?

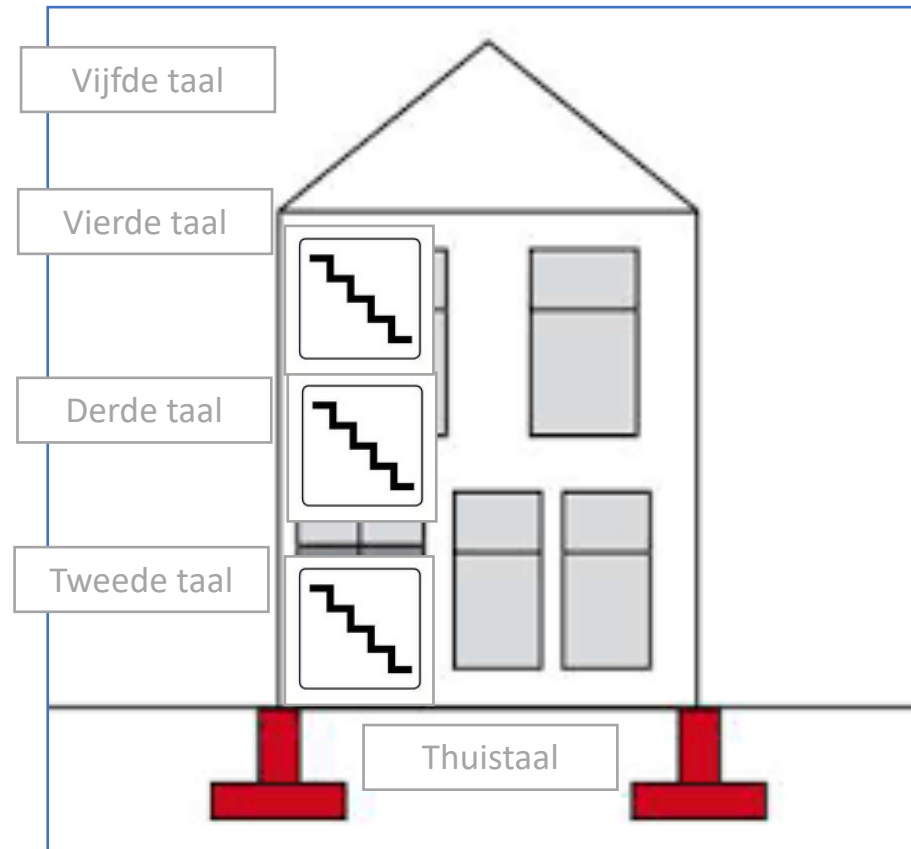
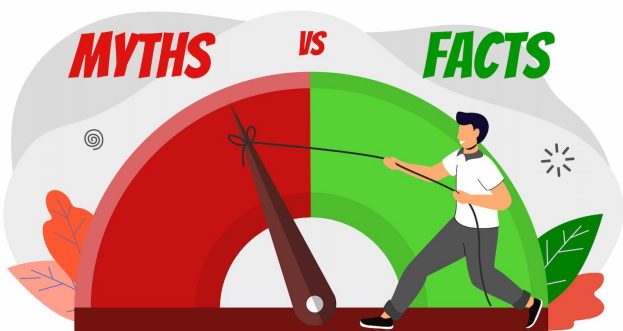
Talen van meertalige sprekers concurreren met elkaar (of T1 of T2).



How did you learn new languages?

4. 'Kansenkloof' - mythes over meertaligheid en de ideologieën die daarbij horen

Talen van meertalige sprekers concurreren met elkaar (of T1 of T2).



pomme

apple

appel

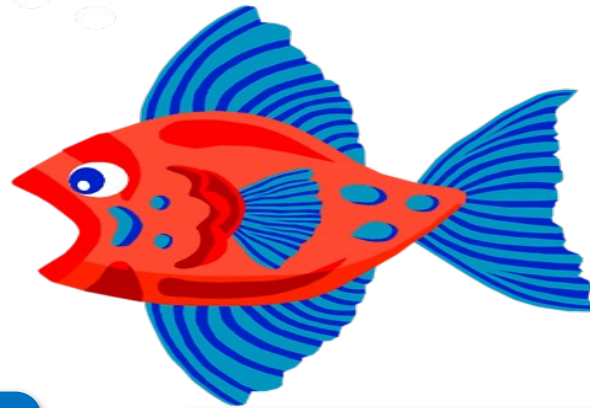
maçã

4. 'Kansenkloof' - mythes over meertaligheid en de ideologieën die daarbij horen

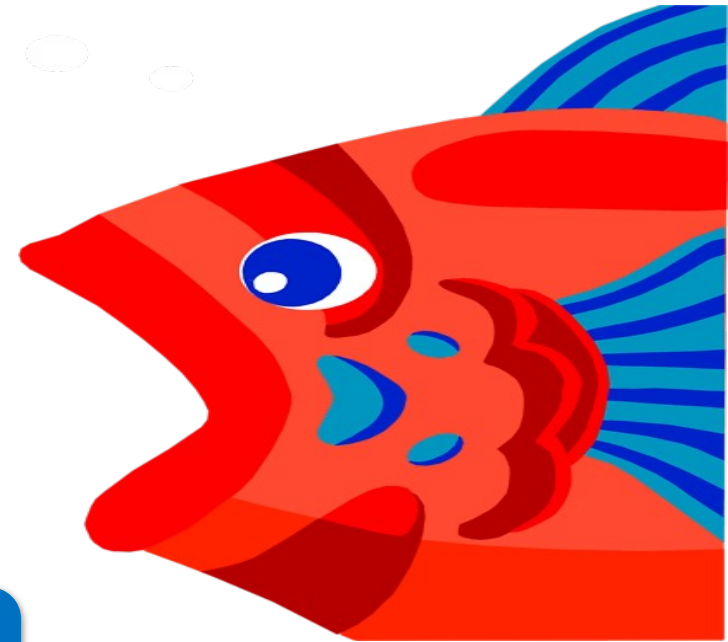
Taalhiërarchieën en weinig belang voor wat de verbinding tussen taal en identiteit betreft



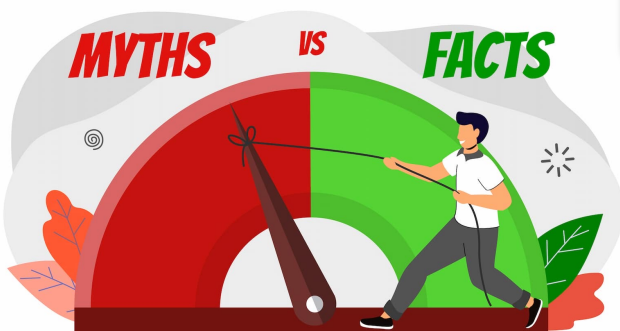
FRIES, STREEKTALEN & MIGRANTENTALEN



ANDERE VREEMDE
TALEN (DUITS, FRANS,
SPAANS)



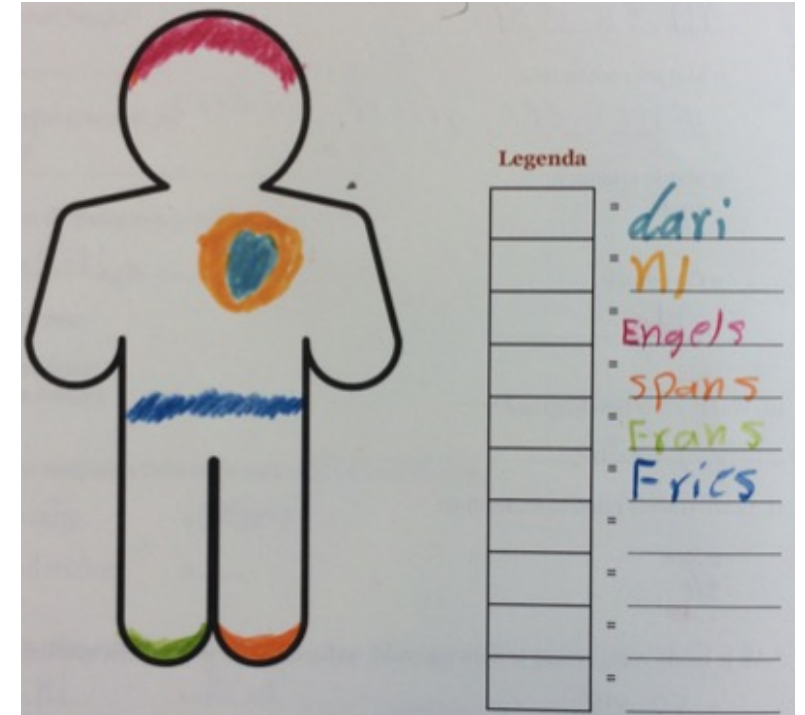
NEDERLANDS &
ENGELS



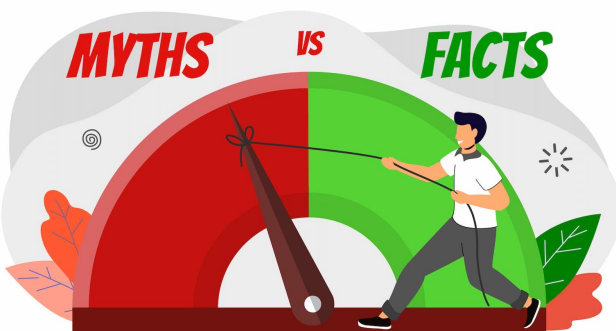
4. 'Kansenkloof' - mythes over meertaligheid en de ideologieën die daarbij horen

Taal & Identiteit in talenportretten

Taalhiërarchieën en weinig belang voor wat de verbinding tussen taal en identiteit betreft

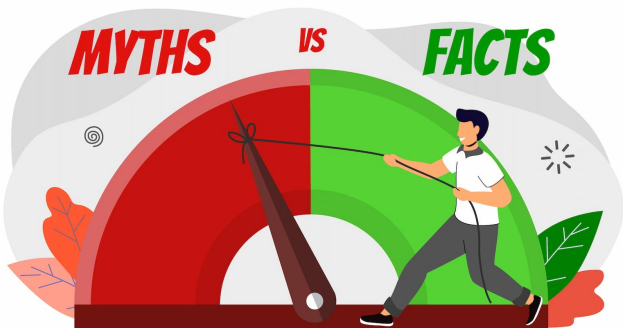


I: Waarom heb je blauw gekozen voor Dari?
L: Blauw is mijn **lievelingskleur**. En **ik hou van mijn taal Dari**, daarom heb ik blauw gekozen. En voor Nederlands heb ik geel gekozen, omdat geel een vrolijke kleur is en ik heel blij ben dat ik in Nederland kan zijn.



4. 'Kansenkloof' - mythes over meertaligheid en de ideologieën die daarbij horen

Lage verwachtingen en deficit-perspectieven



4. 'Kansenkloof' - mythes over meertaligheid en de ideologieën die daarbij horen

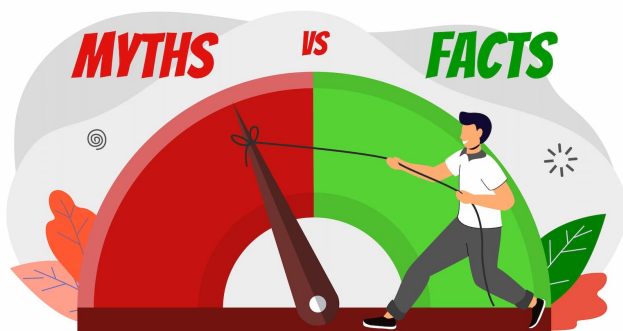


'Time-on-task' – het leren van een taal komt alleen die taal ten goede en daarom moet je kinderen zoveel mogelijk in die taal onderdompelen."

Positieve resultaten van drietalige modellen

In vergelijking met de controlescholen hebben leerlingen van de Friese drietalige scholen:

- een betere taalbeheersing in het Fries;
- taalbeheersing op gelijk niveau in het Nederlands (= **kwantiteit, is dus niet kwaliteit**);
- schriftelijke taalbeheersing op een gelijk niveau in het Engels, maar leerlingen spreken gemakkelijker en met meer vertrouwen in het Engels.



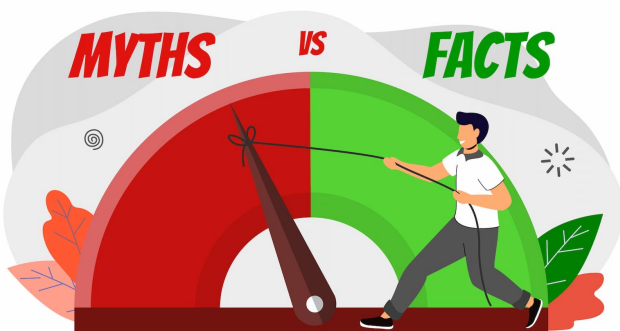
4. 'Kansenkloof' - mythes over meertaligheid en de ideologieën die daarbij horen



Receptieve meertaligheid

Poging tot inclusie,
door exclusie van talen
en culturen

A **Frísia** (em neerlandês *Friesland*; em Frísio *Fryslân*) é uma província ao norte dos Países Baixos. Tem uma língua própria, o frísio, que apresenta proximidade com o inglês: inclusive há um ditado que prega que "Como o leite é para o queijo, são os ingleses para os frísios". Outra versão desse ditado é "*Bûter, brea, en griene tsiis; wa't dat net sizze kin, is gjin oprjochte Fries*", muito semelhante à versão inglesa que significa "Manteiga, pão e queijo verde: se não consegue dizer isso, você não é um verdadeiro frísio".



Receptieve meertaligheid helpt om inclusieve taalomgevingen vorm te geven

Misconcepties op jullie scholen

- a) Welke van de net genoemde misconcepties, herkennen jullie?
- b) Wat doet jullie school om misconcepties ten aanzien van de thuistalen van leerlingen te bestrijden?



‘Kansenkloof’ samengevat



Lage verwachtingen, stigmatisering (labels)

The diagram consists of four horizontal bars of different colors (orange, grey, yellow, blue) stacked vertically. Each bar is connected to a white circle on the left by a thin line. The circles are also connected to each other by a vertical line. The background features a faint, repeating pattern of stylized human figures in various colors.

Negatieve attitudes (ook t.a.v. van talen zoals het Fries) en eentalige ideologieën

Thuistalen worden niet gezien en blijven onbenut in het onderwijs

Door taalhiërarchieën en taalscheiding kunnen meertalige leerlingen hun natuurlijke taalleerstrategieën niet inzetten

5. Meertalig onderwijs

Drietalige scholen

Buurtaalonderwijs

Tweetalige

60

**Morgen meertaligheid integreren op school?
Het kan!**

14:15 – 15:15, zaal 21

Tijdens deze workshop worden verschillende meertalige werkvormen en activiteiten gedeeld die ingezet kunnen worden in de groep. Na dit uur heb je voorbeelden verzameld die jij morgen binnen je groep kunt inzetten om alle talen van de leerlingen een plek in het leerproces te bieden! Joana Duarte is professor meertaligheid aan de NHL Stenden.



and language integrated learning)

Tweetalig primair onderwijs

ige benaderingen met
acht voor thuishalen

Vroeg vreemdetaalonderwijs (vvtö)

Translanguaging

Functioneel
meertalig leren

Taalbewustzijn

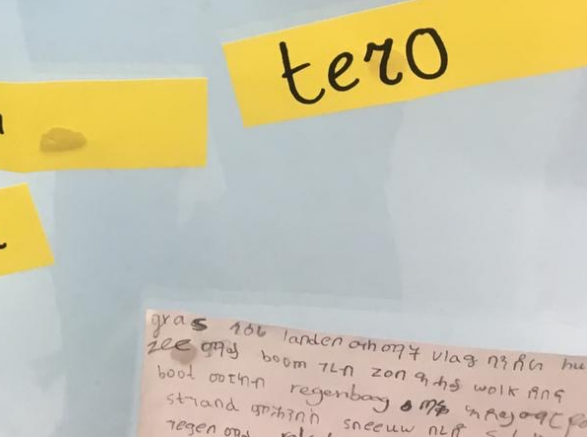
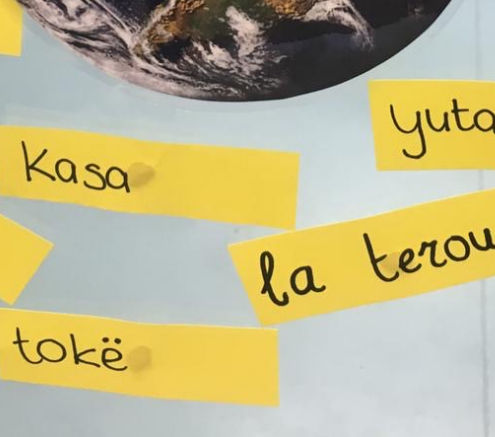
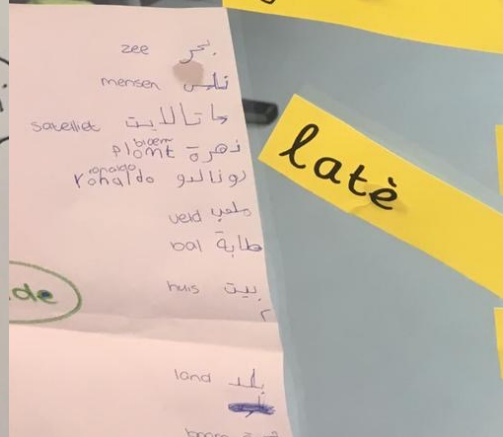
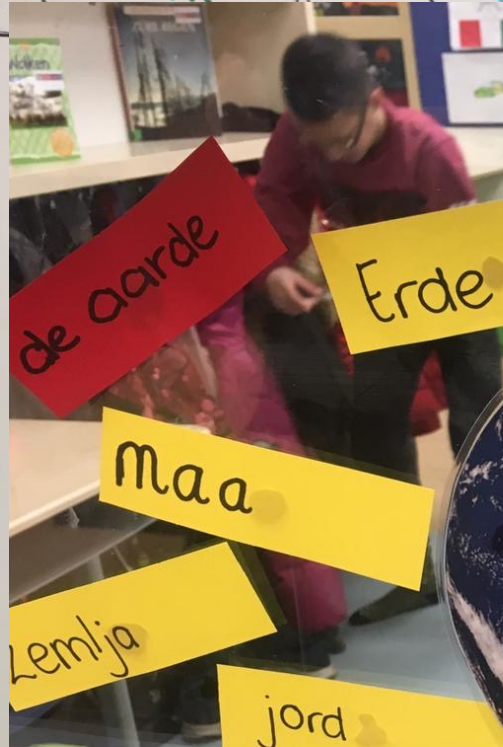
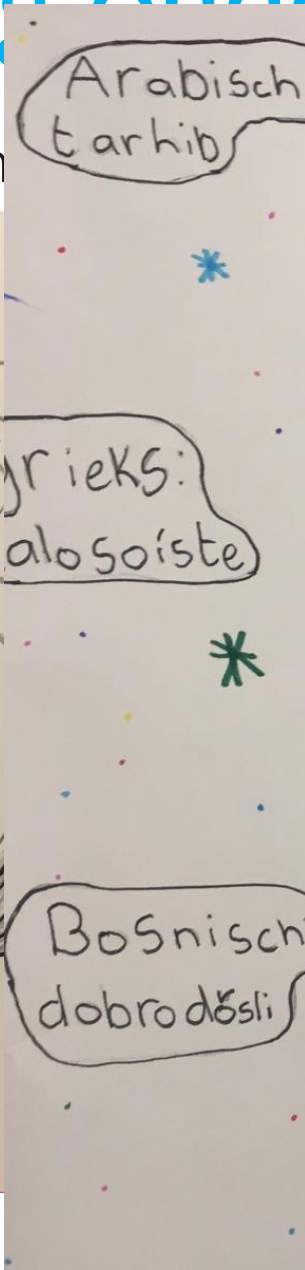
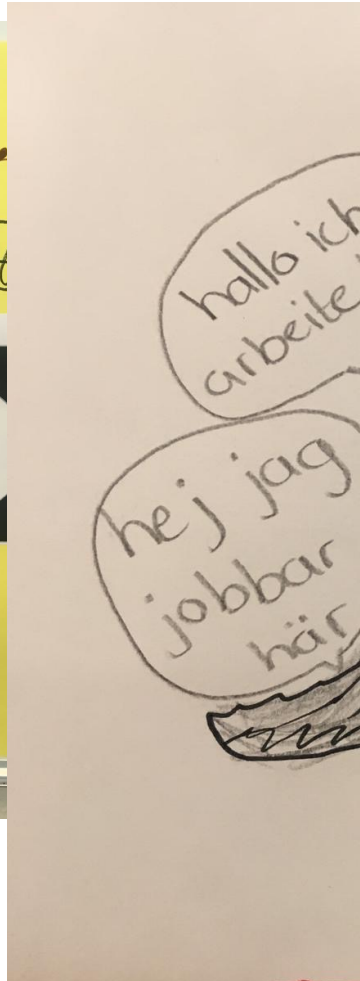
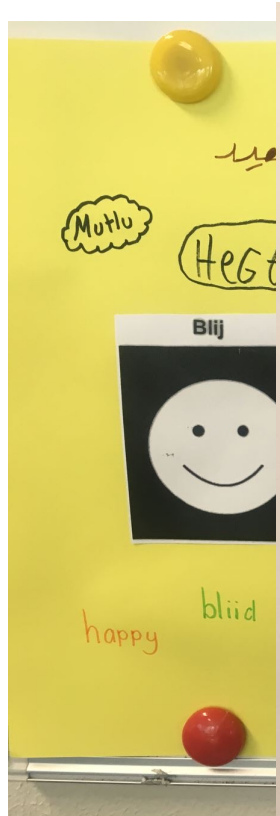
5. Meertalig onderwijs

1. Thuis talen een plek in het onderwijs geven



5. Meertalig onderwijs

2. Bewustworden van



5. Meertalig onderwijs

3. Taal in beeld, Ta(a)l(en) zichtbaar maken



(Singelsma & Pulles, 2018)

Dangelo Milton:

“Het Papiaments is mijn trots, is wie ik ben, drukt uit van waar ik kom en hoe ik denk. Het zit in me. Dat geldt voor de Friezen vast ook!”



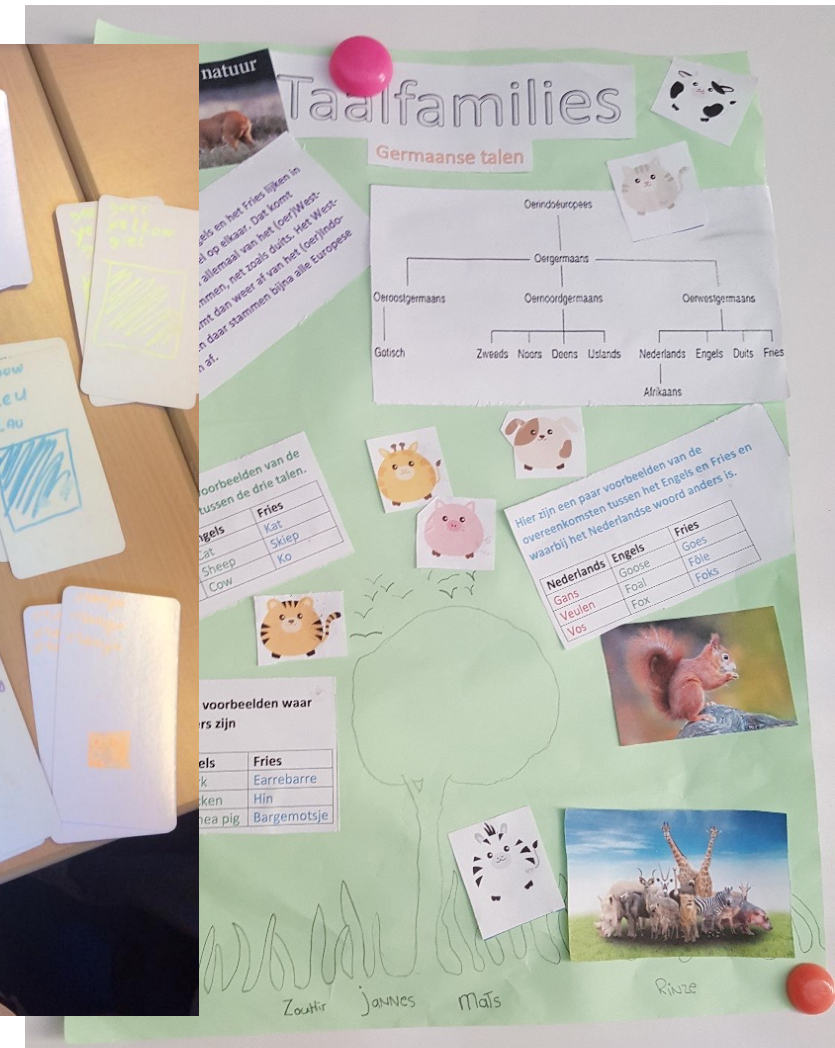
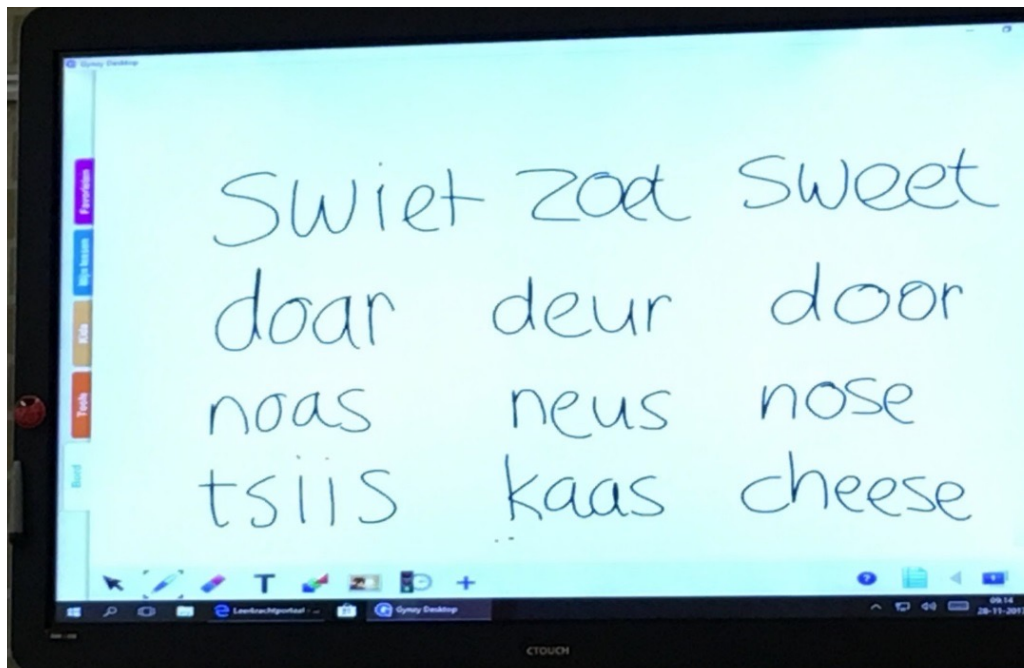
Arabisch

De moeder van Mohamed komt uit Irak. Mohamed is in Nederland geboren. Hij verstaat het Arabisch, maar kan het niet spreken. Mama heeft Mohamed een Arabische zegswijze gegeven. In het Nederlands betekent het: 'Wees tevreden met wat je hebt'. Kijk niet altijd naar een ander, maar kijk eerst eens wat je hebt en waar je blij van wordt'.



5. Meertalig onderwijs

4. Taalvergelijking



5. Meertalig onderwijs

5. Schooloverkoepelende projecten



- Talenfestival
- Cultuurfestival
- Meertalige dag
- Taal van de week

5. Meertalig onderwijs

Meer inspiratie?



Ga naar <https://lectoraatmg.nl/>
voor gratis lesideeën, tools, kennisclips en informatie



6. Samenvatting



- Er is sprake van een groeiende kansenongelijkheid in de Nederlandse maatschappij en in het onderwijssysteem – prestatiekloof resulteert in een ‘**kansenkloof**’.
- Voor betere onderwijskansen voor nieuwkomers- van assimilatie en kleurenblindheid naar het **omarmen van diversiteit en meertaligheid**.
- Beheersing van alle **thuishalen** is cruciaal voor leerlingen:
 - Voor het leren van andere talen, voor het leren in het algemeen, voor welzijn en participatie, voor identiteitsontwikkeling, etc.
- **Meertalig onderwijs** is een paraplueterm voor verschillende benaderingen - van de erkenning van talen tot het gebruik van verschillende voertalen –, maar dit gebeurt niet automatisch en moet een bewuste keuze van scholen zijn (ideologieën, kennis, praktische tools)

Geselecteerde bronnen

- Agirdag, O. (2020). *Onderwijs in een gekleurde samenleving*. Epo Uitgeverij
- Bialystok E. Reshaping the mind: the benefits of bilingualism. *Can J Exp Psychol*. 2011 Dec;65(4):229-35. doi: 10.1037/a0025406. Epub 2011 Sep 12. PMID: 21910523; PMCID: PMC4341987.
- Duarte, J. (2020). *Troef of trend? Actuele ontwikkelingen in de meertaligheidsdidactiek*. NHL Stenden Hogeschool.
- Duarte, J., Günther -van der Meij, M., De Backer, F., Frijns, C., & Gezelle-Meerburg, B. (Eds.) (2022). *Talenbewust lesgeven: Aan de slag met talige diversiteit in het basisonderwijs*. Uitgeverij Coutinho.
- Gubbels, J., van Langen, A., Maassen, N., & Meelissen, M. (2019). *Resultaten PISA-2018 in vogelvlucht*. University of Twente. <https://doi.org/10.3990/1.9789036549226>
- Piller, I. (2021). Language and social justice. In J. M. Stanlaw (Ed.), *The international encyclopedia of linguistic anthropology* Wiley-Blackwell, Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118786093.iela0416>
- Pulles, M. & J. Singelsma (2018). “Taal verrijken met de vele talen in de groep. Taalonderwijs in beeld”. In: MeerTaal, 5 (3), p. 24-25
- Van Koeven, E. & Simts, A. (2021). *Rijke taal. Taaldidactiek voor het basisonderwijs*. Boom.

Dziękuję



Mail: j.duarte@rug.nl
Telefoon: +31 50 363 2000
Profiel: <https://www.rug.nl/staff/j.duarte/>
LinkedIn: Joana Duarte